

บทปริทัศน์บทความเรื่อง การประมาณการเศรษฐกิจนอกระบบและนโยบายสาธารณะ

พรชัย ตระกูลวรานนท์

เรื่องสหวิทยาการเป็นเรื่องที่ใคร่ครวญอยู่นานเพราะปัจจุบันผมทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการบริหารหลักสูตรสหวิทยาการสังคมศาสตร์ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และคิดอยู่ตลอดเวลาว่าทำอย่างไรจะให้ได้ภาพองค์รวมทำอย่างไรจะให้นักศึกษาให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ เพราะโลกในปัจจุบันนี้เปลี่ยนไปแล้ว ที่เรียนอย่างนี้ไม่ได้แนะนำว่าเวลาที่เราจะมองภาพว่าอะไรเป็นเศรษฐกิจนอกระบบ เราจะมองภาพว่าอะไรเป็นเศรษฐกิจศาสตร์ เพื่อประกอบรักษาไว้ซึ่งความเป็นนักเศรษฐศาสตร์เอาไว้ เราจึงต้องทิ้งข้อเท็จจริงอื่น ๆ เพื่อรักษาความเป็นนักเศรษฐศาสตร์ข้อเท็จจริงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องถูกทิ้งออกไปดังนั้นภาพงานทางเศรษฐศาสตร์จะไม่เกิดเพราะอาจจะกลายเป็นจับฉ่ายวิทยา ในขณะที่ชีวิตความเป็นจริงและข้อเท็จจริงทางสังคมที่เป็นองค์ความรู้จริงและแม้เป็นวิชาการโลกความเป็นจริงของวิชาการมันไม่ได้มาแบบเศรษฐศาสตร์ มาแบบมานุษยวิทยากำลังจะพูดต่อไปถึงงานวิจัยอีก 3 ชิ้นที่ท่านอาจารย์นวนน้อยได้กรุณาให้มา ถ้าผมเห็นงานวิจัย 3 ชิ้นนี้เหมือนกับการรักษาคนไข้ที่มีระดับดึกเริ่ระดับต่าง ๆ อย่างเห็นได้ชัด มีคนไข้รายหนึ่งเข้ามาที่ห้องอุบัติเหตุหัวแตกเข้ามาตอนตี 3 แพทย์เวร Schneider บอกพยาบาลซับเลือด ซ้ำเช็ดยีบ ส่งคนไข้ออกไปได้ แพทย์เวรกลับเข้าไปนอนต่อ มาถึงคุณหมอผาศุขกรณีเดียวกันเหมือนกันเข้าหาคุณหมอว่าพยาบาลผู้ช่วยซับเลือดทำความสะอาด เย็บเดี๋ยวก่อน ๆ เย็บนี้ดูก่อนสิว่าโดนเส้นเลือดใหญ่หรือเปล่าแล้วถ้าหากโดนเส้นเลือดใหญ่จะส่งผลกระทบไปที่อวัยวะอื่นหรือเปล่านั้นจะทำให้มีปัญหาไหมถ้าไม่มีเราเย็บเลย ถ้ามีเราต้องเย็บเส้นเลือดใหญ่ก่อนเพราะปกติเนี่ยเราต้องดูแลก่อนว่าลึกมากหรือเปล่านั้นถ้าไม่ใช่แผลลึกเราก็ปิดปากแผลได้เลยต้องถ้าแผลลึกมากเราก็ต้องเย็บเส้นเลือดใหญ่ก่อนถึงจะปิดปากแผล คุณหมอมองแผลก็ไม่ได้ปิดปากแผลก่อนแกลงแผลก่อนที่จะปิดปากแผล พอมาถึงกรณีเดียวกันเป็นคุณหมอสั่งสติกับคุณหมอนวนน้อย หมอชุดใหม่มีดินนอกจากทำความสะอาดบาดแผล เช็คว่ากระทบกระเทือนถึงเส้นเลือดใหญ่หรือเปล่านั้นสนใจจะถามคนไข้ว่าตีพานี่แล้วทำอะไรมาถึงได้ หัวแตกอย่างนี้ ถ้าอ่านงานวิจัย 3 ชิ้นนี้โดยอ่านผ่านทางอาจารย์นวนน้อยนะครับ จะเห็นว่าต่างกัน ถ้าเราบอกว่าสหวิทยาการคืออะไรที่ต้องเป็นองค์รวมเดี๋ยวนี้นะโรงเรียนแพทย์ที่เป็นแผน ข ซึ่งจุฬาทำมานานแล้วมองคนไข้แบบเป็นมนุษย์แบบเป็นองค์รวมคือหมอไม่ควรจะมีสิทธิบอกคนไข้ว่าเย็บนิดเดียวไม่เจ็บหรือบอกอย่าไว้วายก็เขาไม่ได้โดนนะ คนไข้โดนบางที่แพทย์ก็มองหัวใจคนไข้เด็นผิด จังหวะก็บอกคนไข้ว่าไม่ใช่เรื่องใหญ่หรือ ก็จะไม่ให้เรื่องใหญ่ได้อย่างไรก็หัวใจของเขาแล้วเขาก็

เครียด แต่สำหรับหมอเห็นหัวใจคนไข้เป็นเรื่องเล็กเขาไม่ได้เห็นคนไข้เป็นมนุษย์เขาเห็นหัวใจคนไข้ในเครื่องสแกน เห็นหัวใจผ่านรายงานแล้วก็รักษาหัวใจคนไข้แต่ไม่ได้สนใจตัวคนไข้ หมอ Schneider ก็เป็นแบบนั้น มาถึงคุณหมอผาสุกก็เอายาแก้เครียดไปกิน คุณหมอสงสัยที่คุณหมอนวลน้อยก็บอกอย่าคิดมากทำให้สบายเอาธรรมะเข้ามาชงก็ทำให้เราเป็นหัวใจแค่ลิตรเทอร์มิตน่า เราไม่เครียดเราก็จะดีขึ้น ผมเองเข้าใจว่าถ้าเราเรียกหา methodology ในแบบที่เป็นยังไม่อยากจะเป็นถึงบูรณาการเอาแค่เป็น interdisciplinary เราอยากได้แม้ว่าจริง ๆ แล้วในอุดมคติงานวิจัยจะต้องเป็น integrated methodology คือเป็นบูรณาการเห็นครบคืออยากได้หมอแบบเห็นคนไข้เป็นมนุษย์รักษาเป็นองค์รวมถ้าผมเทียบงานวิจัยเป็นงานรักษาคนไข้ไม่ใช่รักษาโรคเพราะเราไม่ควรจะต้องแคร์กับโรคมากเกินกว่าที่เราจะต้องแคร์คนไข้ เปรียบเหมือนกับในทางสังคมศาสตร์ว่าเราจะต้องแคร์องค์รวมของสังคมมากกว่าปรากฏการณ์เฉพาะด้าน เพราะทันทีที่เราแคร์ปรากฏการณ์เฉพาะด้านเกินไปก็จะเหมือนกับเมื่อสักครู่นี้ที่ผมตีผ่านอาจารย์นวลน้อยไปเพื่อรักษาความเป็นเศรษฐศาสตร์เอาไว้เลยเขียนอย่างอื่นทิ้งหมดนั่นคือแคร์ความเป็นเศรษฐศาสตร์หรืออย่างนิทานชาวบ้านก็เพื่อรักษาความเป็นมนุษยวิทยาเอาไว้ผมอิกนอร์ทั้งสิ้นออกไปเลยมันทำอย่างนั้นไม่ได้ใช่ไหมครับ อุดมคติของเราคือเราอยากได้ integrated research methodology แต่ไปไม่ถึงเราเอาแค่ interdisciplinary research methodology ในระดับที่เป็น interdisciplinary เราทำอะไรได้บ้างสมมุติยกตัวอย่างงาน 3 ชิ้นนี้ ล้วนแล้วแต่เกี่ยวกับเศรษฐกิจนอกระบบเอาเฉพาะเรื่องพนัน เรื่องยาเสพติดสิ่งผิดกฎหมาย ฯลฯ ถ้าหากเป็นการประมาณการตัวเลขในเชิงเศรษฐศาสตร์ของเชิงธุรกิจนอกระบบเฉย ๆ ผมไม่มีอะไรวิจารณ์มากแต่มีต่อท้ายว่าเพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะ ทันทีที่มีคำว่ากำหนดนโยบายสาธารณะทันทีเลยเข้าทางผมเรามีสิทธิอะไรที่จะเอาเฉพาะแง่มุมการประมาณการตัวเลขทางเศรษฐศาสตร์แล้วไปยึดเยียดว่านี่คือข้อมูลในการกำหนดนโยบายสาธารณะเพราะทันทีที่บอกว่านโยบายสาธารณะจะต้องมีข้อเท็จจริงอื่น ๆ ทางสังคมที่ครบถ้วนมากกว่านี้ ที่บอกว่าควรจะต้องมีแง่มุมอื่นที่ครบถ้วนมากกว่านี้ก็เพราะว่าหากเราไม่ทำอย่างนั้นแล้วก็จะเหมือนที่ผ่านมาจะถูกกล่าวอ้างเป็นข้อมูลในผู้บริหารระดับสูงว่าน่าที่จะใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนกิจกรรมเศรษฐกิจบางประเภทที่เคยผิดกฎหมายให้ถูกกฎหมายขึ้นมาซึ่งก็แฟร์นะครับ น่าเสียดายที่เงินตั้งหลายแสนล้านไปอยู่ใต้โต๊ะแล้วไม่เสียภาษีแทนที่จะให้มันอยู่บนโต๊ะแล้วเราเก็บภาษีเราก็จะได้ตั้งค์แต่ถามว่าแค่นี้จบไหมไม่จบ เพราะว่ามันยังมีเรื่องของวัฒนธรรม มีเรื่องอำนาจซึ่งก็คือการเมือง มานุษยวิทยา สังคมวิทยา จริยธรรม มีเรื่องต่อมอะไรเยอะมากที่มาเกี่ยวข้องที่ผมเห็นว่ามีประเด็นคือ ทั้งในระดับ interdisciplinary, ทั้งในระดับ integrated disciplinary ปนเข้ามาด้วย และผมก็ยังมองต่อไปอีกแม้ว่าคณะคุณหมอสงสัยและคุณหมอนวลน้อยจะได้ใส่ใจถามคนไข้ว่าดิ๊กขนาดนี้ไปทำอะไรหัวแตกแล้วค่อยลงมือรักษาคนไข้ ผมก็ยังคาดหวังว่าจะได้นักวิจัยที่ครบวงจรและใส่ใจในงานในรายละเอียดมากขึ้นและถึง

ตอนนั้นสี่ที่เป็นอุดมคติที่ผมอยากเห็นและผมเข้าใจว่าหลาย ๆ ท่านก็คงอยากจะได้เห็นงานวิจัยที่เป็นวิธีวิทยาการวิจัยแบบองค์รวม แต่วันนี้เรายังไม่ได้เลยได้แบบสหวิทยาการผมก็เรียนเสมอว่าถ้าจะให้สหควรจะดั่งมีแง่มุมในส่วนของผู้เล่นพนันที่เขามองการพนันในเชิงวัฒนธรรมอย่างไร เขามองการพนันในเชิงอำนาจอย่างไร เขามองการพนันในเชิงที่เป็นการทำมาหากิน ไปถามคนเดินโพยก็ฉันทำมาหากิน แต่ตำรวจก็ตามฉันทำมาหากินอยู่เหมือนกันผมสอนหนังสือที่รามคำแหงที่นิด้าแล้วได้ตั้งคิไล่กระเป๋าคูณมาตามอะไรผมทำงานเสียภาษีไม่เสียภาษี ในวัฒนธรรมความรู้สึกที่ผมคิดว่าผมทำงานทำการของผมอยู่แต่มองในอีกมิติหนึ่งคือฐานการคิดภาษีของผมมันเบี่ยวนะตกลงมันเป็นระบบหรือนอกระบบไม่รู้ตรงนี้ฝากไว้